معاونت فرهنگی و اجتماعی
اداره کل امور اجتماعی

دستورالعمل سومین دوره توانمندسازی فرهنگی
مهارت آموزان ماده ۲۸

خرداد ماه ۱۳۹۷

نقش معلم و مربی در جامعه‌ی ما، نقش طراز اول است

(مقام معظم رهبری)

مقدمه:

در فرهنگ اسلامی و ایرانی ما، معلم از دیرباز از جایگاه ویژه ای برخوردار بوده است و در برهه کنونی هم به عنوان کارگزار اصلی نظام آموزش و پرورش نقش محوری ایفا می کند، زیرا علاوه بر نقش هدایتی، حمایتی، تقویتی و سامان دادن به فعالیت های یادگیری دانش آموزان، بخش اصلی مسئولیتِ زمینه سازی مناسب برای رشد هماهنگ ابعاد وجودی آنان نیز به عهده معلم است.

بر این اساس معلم شایسته، معلمی است که راه و رسم چگونه آموختن، چگونه تغییر دادن، متحول شدن و در یک کلام چگونه زیستن را به دانش آموزان می آموزد و همزمان به خودسازی و کسب وارتقاء مداوم شایستگی های معلمی خویش توجه دارد. چنین معلمی علاوه بر اینکه عشق، علاقه، توان و استعداد معلمی داشته باشد، باید برای ایفای چنین مسئولیت خطیری در ابعاد گوناگون بخوبی آمادگی داشته باشد.در این راستا **معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه فرهنگیان با هدف نهادینه کردن نگاه یکپارچه به فرایند تعلیم و تربیت با رویکرد تعالی بخشی در کلیه مولفه های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی[1] وتوسعه مستمر شایستگی ها و توانمندیهای اعتقادی، تربیتی، علمی و حرفه ای فرهنگیان[2]، اقدام به برگزاری دوره توانمندسازی فرهنگی و اجتماعی مهارت آموزان ماده ۲۸ نموده است.**

برگزاری این دوره های مهارتی و فرهنگی می تواند به آماده سازی مهارت آموزان و به تبع آن در آینده به افزایش مشارکت و اثر بخشی تربیتی و اجتماعی آنان در مدارس کمک نماید؛ در این زمینه سعی گردیده تا با مطالعه و بررسی سند تحول بنیادین به عنوان سند بالادستی و رعایت ملاحظات نظری ، به اجرایی و عملیاتی نمودن بخشی از اهداف و

---

[1]-راهبرد کلان۲سند تحول بنیادین

[2]-راهبرد کلان ۱۳سند تحول بنیادین

برنامه ها ی نظام تعلیم و تربیت پرداخت.در این راستا دستورالعمل توانمندسازی فرهنگی و اجتماعی مهارت آموزان به شرح زیر تدوین و جهت اجرا اعلام می شود.

ماده ۱: کلیات

دانشگاه فرهنگیان دانشگاهی است که با هدف تامین و تربیت معلمانی مؤمن و معتقد به مبانی دینی و ارزش های اسلامی و انقلابی، دارای فضائل اخلاقی و ارزش های والای انسانی،کارآمد و توانمند در طراز جمهوری اسلامی تاسیس گردیده است. بر این اساس معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه در راستای تکوین هویت و شخصیت معلمی مهارت آموزان جذب شده می بایست برنامه ریزی لازم و مشخصی را در زمینه های فرهنگی و اجتماعی معمول نماید. براساس ماده ۲۸ اساسنامه دانشگاه، مصوب جلسه ۷۰۴ مورخ ۹۰/۱۰/۱۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی، دانشگاه-فرهنگیان برای جبران کمبود نیروی انسانی وزارت آموزش‌وپرورش اقدام به جذب حدود ۵۱۰۰دانشجوی فارغ التحصیل سایر دانشگاه های کشور در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در سال ۹۶ نمود تا پس از طی دوره آموزشی تخصصی حرفه معلمی امکان حضور در مدارس کشور را پیدا نمایند. به همین منظور معاونت فرهنگی – اجتماعی برای فراهم سازی زمینه های توانمندسازی فرهنگی، تربیتی و اجتماعی مهارت آموزان، با بهره گیری از اسناد بالادستی و با توجه به محدودیتهای مختلف طرح سه مرحله ای را در دستور کار قرار داده است.

یکی از اهدافی که در این دوره مورد توجه است، اجرایی نمودن راهبرد۱۳ از سند تحول بنیادین می باشد که در آن به توسعه مستمر شایستگی ها و توانمندی های اعتقادی،علمی، تربیتی و حرفه ای فرهنگیان تاکید شده است که در مرحله اول محقق می شود. در این زمینه کتابهایی با محوریت اعتقادی، فرهنگی و تربیتی به صورت خودآموز در اختیار مهارت آموز قرارداده می شود تا ضمن مطالعه، به نقد و بررسی آنها بپردازد.

در مرحله دوم و در راستای راهکار۱۸/۴مبنی براستفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان و پیشکسوتان آموزش و پرورش، ضمن انجام مصاحبه با معلمان موفق، از تجارب آنها بهره برده و مهمترین تجارب فرهنگی- تربیتی آنان را به ثبت می رساند.

در مرحله سوم و پایانی نیز مهارت آموز ضمن بهره گیری از یافته ها و شناسایی مسائل و مشکلات و براساس مطالب تئوری و همچنین تجربه فعالیت های فرهنگی و اجتماعی، به ارائه راهکار و تدوین نقشه راه می پردازد.

ماده ۲:اهداف دوره

هدف اصلی این دوره، با توجه به شرایط خاص مخاطبان، ایجاد آمادگی در مهارت آموزان برای ایفای نقش موثر تربیتی و اجتماعی توسط ایشان در فضای آموزشی و مدرسه و عملیاتی نمودن معلم به مثابه مربی است، اما علاوه بر آن اهداف دیگری را دنبال می نماید که مهمترین آنها بدین شرح است:

۱-آشنایی مهارت آموزان با اصول و مبانی فرهنگ و تربیت اسلامی

۲-تدارک زمینه های مواجه با عناصر تقویت کننده منش و اخلاق معلمی

۳-آشنایی با معلمان موفق و استفاده از تجربیات آنان برای افزایش توانمندی خود در حوزه معلمی

ماده۳: سطوح اجرای طرح

دوره توانمندسازی فرهنگی و اجتماعی مهارت آموزان در دو سطح اجرا می شود:

۱-معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه

۲-پردیس های سراسر کشور

با تشکیل دبیرخانه دوره توانمندسازی فرهنگی مهارت آموزان ماده ۲۸ درمعاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه ضمن مشخص نمودن و تهیه سرفصل های دوره، بر نحوه اجرا نیز نظارت می شود. همچنین داوری نهایی آثار برگزیده در این دبیرخانه صورت می گیرد.

در سطح پردیس مجری هم کارگروه اجرایی با ترکیب افراد ذیل تشکیل می گردد:۱-رئیس پردیس ۲-معاون آموزشی،فرهنگی و پژوهشی پردیس۳-کارشناس مسئول یا کارشناس فرهنگی پردیس۴-کارشناس فناوری۵- یک استاد مشاور فرهنگی(مرتبط با مهارت آموزان ماده ۲۸). وظیفه اصلی این کارگروه انتخاب اساتید[۳] علاقمند، اطلاع رسانی و ثبت نام به موقع مهارت آموزان و همچنین همفکری و هماهنگی های لازم بمنظور اجرای مطلوب دوره براساس دستورالعمل و شیوه نامه می باشد.

جدول شماره ۱:مراحل و برنامه زمانی

مراحل	فعالیت	بازه زمانی	امتیاز	توضیحات
۱-	**تلخیص و نقد کتاب و ثبت در سامانه سجفا**	**۱۵ مرداد لغایت۱۵ شهریورماه**	**۱۰۰**	مهارت آموزان می توانند از ۱ لغایت ۳۰تیرماه نسبت به بارگذاری اثر اقدام نماید واستاد مشاور درطول مدت ۲۰روز اقدام به داوری آثار می نماید
۲-	**مصاحبه با معلمان موفق و پیشکسوت**	**۱۵ شهریور لغایت۱۵ مهرماه**	**۶۰**	مهارت آموزان می توانند از ۱ لغایت ۳۰مرداد ماه نسبت به بارگذاری اثر اقدام نماید واستاد مشاور درطول مدت ۲۰روز اقدام به داوری آثار می نماید
۳-	**تهیه نقشه راه**	**۱۵ مهر لغایت۱۵ آبانماه**	**۱۱۵**	مهارت آموزان می توانند از ۱ لغایت ۳۰شهریورماه نسبت به بارگذاری اثر اقدام نماید و استاد مشاور درطول مدت ۲۰روز اقدام به داوری آثار می نماید

[۳] – اولویت با اساتید هیات علمی و موظف در سطح پردیس می باشد

ماده ٤: بودجه بندی امتیاز

کل امتیاز سه بخش ۲۷۵نمره دارد که شامل: بخش اول۱۰۰امتیاز ، بخش دوم ۶۰امتیاز ، بخش سوم 115 امتیاز می باشد. لازم به یادآوری است که کسب ۱۷۸,۵نمره از مجموع ۲۷۵نمره الزامی است و مهارت آموز محترم در هر مرحله بایستی ۶۵درصد نمره را به عنوان حداقل امتیاز کسب نماید.

ماده۵: مراحل و فرآیند اجرا

مهارت آموزان محترم مطابق با برنامه زمانی پیش بینی شده بایستی با شماره دانشجویی به عنوان کاربری و کدملی به عنوان رمزورود وارد سامانه سجفا شده و ضمن بررسی مشخصات اولیه خویش مراحل ذیل را براساس شیوه نامه پیوست ، تکالیف مورد نظر را به انجام برسانند:

مرحله اول: در این مرحله وظیفه مهارت آموز مطالعه کتابهای معرفی شده می باشد که دو کتاب را ضمن مطالعه و تلخیص ، برداشت های ذهنی، نقد ودیدگاه خویش را براساس شیوه نامه در ۸ الی ۱۰ صفحه[۴]نوشته و ارایه می نماید. امتیاز این بخش **۱۰۰ نمره** می باشد. استاد مشاور می بایست در طول دوره، راهنمایی ها و هدایتهای لازم را به مهارت آموز به منظور تهیه گزارش مناسب و درخور یادآور شود. لازم به یادآوری است که مدت زمان این مرحله ۳۰روزه بوده و مهارت آموز تا تاریخ ۱۵شهریورماه گزارش را مطابق با دستورالعمل با فونت۱۴ B.lutos در قالب فایل WORD و

[۴]—هر کتاب ۴ الی ۵ صفحه و میانگین هر صفحه ۴۰۰کلمه می باشد و در مجموع حجم دوگزارش نبایستی کمتر از ۳۲۰۰کلمه باشد.

PDF در سامانه سجفا بارگذاری می نماید. استاد مشاور با مراجعه به سامانه و دریافت گزارش ها، ضمن ارزیابی و داوری آثار مطابق شیوه نامه نسبت به ثبت نمرات اقدام می نماید.

جدول شماره ۲:کتابهای پیشنهادی

ردیف	عنوان کتاب	نام نویسنده	نام انتشارات
۱-	آشنایی با فعالیتهای تربیتی و اجتماعی[۵]	دکتر احمدوند و دکتر مهجور	پیام نور
۲ -	مهارت های معلمی	محسن قرائتی	مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن

مرحله دوم: در این مرحله به منظور استفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان و پیشکسوتان آموزش و پرورش، ضمن انجام مصاحبه با ۲ معلم و بهره گیری از تجارب زیسته و تلاشهای آنها در مواجهه با حل مسائل فرهنگی،تربیتی و اجتماعی، نکات تربیتی و آموزنده را یادداشت و تنظیم می نماید. در این مرحله مهارت آموز ضمن شناسایی و مصاحبه با معلمان، از تجارب موفق و ناموفق آنها مصاحبه عمیق به عمل آورده و در انتهای هر تجربه، نکته تربیتی را کوتاه اشاره می کند. هر گزارش ۳ الی ۴ صفحه و مجموع دو گزارش در حد ۶ الی ۸صفحه براساس شیوه نامه تنظیم می شود. امتیاز این گزارش **۶۰ نمره** می باشد و مدت زمان در نظر گرفته شده برای تهیه این گزارش ۳۰ روز می باشد که از ۱۵شهریورماه لغایت ۱۵مهرماه می باشد.مهارت آموز می تواند در فرایند تهیه گزارش از استاد مشاور به منظور تنظیم گزارش دقیق، راهنمایی و کمک بگیرد. تدوین گزارش باید براساس شیوه نامه، با فونت۱۴ B.lutos در قالب

[۵] -مهارت آموزان گرامی می توانند برای تهیه کتاب به فروشگاه اینترنتی طاقچه مراجعه و آنرا خریداری نمایند.

فایل WORD و PDF بوده و در سامانه سجفا بارگذاری شود. داوری آثار توسط استادمشاور فرهنگی در سطح پردیس در طول بیست روز صورت می گیرد.

مرحله سوم: در این بخش مهارت آموز به مثابه مربی ضمن بهره گیری از یافته ها و براساس مطالب فراگرفته شده، مصاحبه ها و همچنین تجربیات خویش نسبت به ارائه راهکار و تدوین نقشه راه اقدام نموده و در آن بیان می کند که من معلم در کسوت یک مربی چه مسیری طی می کنم و از چه روشها و خط مشی بهره می گیرم. این گزارش شکل تحلیلی و گام به گام داشته و در آن به ارائه راهبردها و نحوه مواجهه با مسائل و مشکلات پرداخته می شود. مجموع امتیاز این مرحله **۱۱۵نمره** می باشد. حجم این گزارش در حد۱۰ الی ۱۲صفحه تنظیم می شود. تهیه و تدوین گزارش در طول مدت ۳۰روزه بوده و از ۱۵مهرماه لغایت ۱۵ آبانماه ادامه دارد. در پایان این مرحله گزارش، اساتید مشاور فرهنگی نسبت به داوری آثار اقدام و ظرف مدت بیست روز امتیاز گزارش را ثبت و نسبت به اعلام نتایج در سامانه سجفا اقدام می نمایند.

ماده٦: وظایف استادمشاور فرهنگی

اساتید علاقمند و دارای سابقه فعالیت فرهنگی و اجتماعی لازم است با کدمدرسی به عنوان کاربری و شماره ملی به عنوان رمز ورود وارد سامانه سجفا شده وضمن بارگذاری مدارک و مستندات لازم، با انتخاب گزینه مربوطه آمادگی خود را در خصوص همکاری در دوره اعلام نمایند. در گام دوم معاونت محترم آموزشی، فرهنگی و پژوهشی پردیس با کمک کارشناس محترم فرهنگی و براساس شیوه نامه ارسالی نسبت به شناسایی و انتخاب مدرسین اقدام می نماید. نحوه انتخاب مدرسین بدین گونه است که براساس رزومه و سوابق و مطابق شیوه نامه، به ازاء هر ۳۰مهارت آموز ثبت نام شده در پودمان اول، یک استاد مشاور فرهنگی انتخاب و در سامانه ثبت می شود. بدیهی است مبنای صدور ابلاغ توسط معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه مشروط به تایید نامبرده از سوی معاونت آموزشی، فرهنگی و

پژوهشی پردیس می باشد[۶]. وظیفه اصلی استاد مشاور فرهنگی عبارتست از راهنمایی،هدایت، نظارت و ارزیابی از فعالیت و گزارش های مهارت آموزان خواهد بود. در واقع استاد مشاور در خصوص نحوه تهیه گزارش ها و انجام مراحل سه گانه و پاسخگویی به سئوالات و ابهامات مهارت آموزان به آنها خدمات مشاوره و راهنمایی می دهد. شایسته است اساتید مشاور فرهنگی نسبت به ارزیابی دقیق آثار نهایت اهتمام را داشته وگزارش هایی که مربوط به مهارت آموز نبوده و یا به دلایلی برگرفته از آثار دیگران می باشد، ضمن یادآوری تذکرات لازم ، از مهارت آموز بخواهند که گزارشها را به نحو مطلوب به انجام رسانده و در جلسه ای که به همین منظور تدارک دیده می شود به ارائه گزارش بپردازد.

پرداخت حق الزحمه اساتید مشاور فرهنگی براساس مقررات و شیوه نامه معاونت محترم آموزشی و معادل۵ واحد درسی خواهد بود. علاوه بر آن، معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه براساس میزان کیفیت مشاوره، مبلغی را به عنوان حق التشویقی برای اساتید در نظر خواهد گرفت. همچنین ۲نمره امتیاز فرهنگی جهت ارتقاء و ترفیع اساتید در نظر گرفته شده است.

ماده ۷: تجدیدنظر

پس از اعلام نتایج و در صورت عدم کسب حداقل امتیاز موردنیاز(۱۷۸,۵نمره)، مهارت آموزان می توانند نسبت به نتایج ارزیابی درخواست بازنگری نمایند.بدیهی است که نتایج توسط استاد مشاور دیگری مورد بازنگری و داوری مجدد قرار می گیرد و امتیاز مورد نظر به عنوان نمره نهایی تلقی می شود

[۶] -لازم به یادآوری است اساتیدی که در دوره قبل توانمندسازی به عنوان استاد مشاور حضور داشته اند نیازی به ثبت نام مجدد نیست.

*بدیهی است که معاونت آموزشی،فرهنگی و پژوهشی پردیس در طول دوره مسئول نظارت بر حسن اجرای دوره خواهد بود.

ماده۸:شیوه نامه اجرایی

شیوه نامه اجرایی این دستورالعمل توسط دبیرخانه مستقر در معاونت فرهنگی و اجتماعی تنظیم و به پیوست اعلام گردید.